

ZKUŠENOSTI Z VYUŽITÍ PROSTŘEDKŮ MAV NA ÚSEKU TÝLU

Cílem článku je seznámit s poznatky a zkušenostmi z přípravy štábu týlu armády k praktickému využívání prostředků MAV v průběhu plánování, organizace a řízení týlového zabezpečení armádní útočné operace a s praktickými poznatky využití této techniky v průběhu manévru.

Jedním z učebních úkolů na cvičení „MORAVA-73“ bylo naučit zařazené funkcionáře týlových štábů samostatně využívat MAV v průběhu plánování, organizace a řízení týlového zabezpečení armádní útočné operace v součinnosti s organickými prvky skupiny MAV.

K základním zkušební úkolům patřilo: experimentální ověření možnosti využití mobilní výpočetní techniky v sestavě TVS armády v průběhu armádní útočné operace.

Z těchto oblastí jsme měli dosud velmi málo poznatků a zkušeností, které by nám umožnily jejich využití při realizaci úkolů.

Hlavní těžiště jsme zaměřili na komplexní přípravu, která měla poskytnout potřebné východní podklady pro dořešení všech nezbytných organizačních opatření do doby zahájení cvičení.

Příprava byla nezbytná již z toho důvodu, že projektové dílo, které je určeno pro týlový štáb v poli, v průběhu výcvikového roku se využívá neperiodicky a to pouze v rámci velitelsko-štábních nácviků a zaměstnání, při zpracování zámyslu pro cvičení a při komplexním

štábním nácviku s podřízenými týlovými štáby a v průběhu vlastních cvičení.

I když týlové štáby v současné době znají nejen dobře to projektové dílo, které je pro jejich potřebu k dispozici, ale i možnosti přidělené výpočetní techniky, přece uvedená skutečnost si vyžaduje v období příprav ke cvičení realizaci takových opatření, která by v potřebné míře obnovila nezbytné znalosti a návyky.

Jak ukázaly poznatky a zkušenosti již v období příprav ke cvičení jsme volili diferencovaný způsob přípravy, který byl závislý na úrovni připravenosti štábu týlu.

Nejefektivnější je příprava, při které se připravuje štáb týlu současně s prvky organické skupiny MAV.

Tam, kde má štáb týlu již potřebné předchozí poznatky a zkušenosti, postačí krátkodobá příprava v průběhu nácviku, ukončeného letučkou. Při ní funkcionáři týlových štábů vyplňují formuláře s potřebnými vstupními informacemi, které se pak předávají výpočetnímu středisku k ověření jejich správnosti.

U týlových štábů, které nemají dosud potřebné návyky, realizujeme přípravu jiným metodickým postupem, i když závěrečná fáze je prakticky shodná. U těchto štábů nejdříve dokonale seznámíme s možnostmi a využitelností programového díla a s výpočetní technikou. Po podrobném seznámení a prostudování problematiky přistupujeme za řízení odbor-

níka k metodickému zaplňování formulářů vstupních informací. Takto zpracované formuláře předáváme pak organické skupině MAV k výpočtu.

V další etapě připravíme kontrolní štábní nácvik s letučkou.

Jak potvrdily poznatky a zkušenosti, příprava funkcionářů štábu týlu k samostatnému využívání projektového díla formou komplexního štábního nácviku je naprosto nezbytná, poněvadž, v jejím průběhu dochází i k zpřesňování metodiky práce týlového štábu se zřetelem k optimálnímu využívání výpočetní techniky a ke zkracování doby nezbytné pro přípravu vstupních informací na míru co nejmenší.

Po přípravě hodnotíme výsledky a zpřesňujeme ta organizační opatření, která mají za cíl optimální využití nejen prostředků MAV, ale i projektového díla. Pro trvalou rychlou informaci hlavních funkcionářů týlových štábů jsme zpracovali pomůcku „Podkladové materiály pro zabezpečení MAV na úseku týlového, tankového a automobilního technického zabezpečení a dělostřeleckého vyzbrojování při přípravě a provedení cvičení „MORAVA-73“, která dává přehled o rozsahu získaných informací a nezbytném rozsahu vstupních informací. Souběžně s přípravou vlastního týlového štábu připravujeme skupiny MAV a bojových směn počítačů a to jak obsluh — operátorů SAPO, tak i obsluh příprav vstupních informací, hlavního článku skupiny MAV a dispečerského stanoviště.

K zabezpečení přípravy a samostatné funkce operátorů SAPO jsme pro cvičení „MORAVA-73“ zpracovali „Směrnice pro operátora SAPO při výpočtu projektů týlových, tankového a automobilního technického zabezpečení a dělostřeleckého vyzbrojování“.

Tyto směrnice obsahovaly návod pro operátora, jak zabezpečit výpočet jednotlivých úloh. V průběhu cvičení „MORAVA-73“ pracovala obsluha SAPO „PŘÍPRAVA-II“ naprosto samostatně, bez pomoci autorů programů.

K zabezpečení plynulé a rychlé činnosti připraven dat jsme vydali „Směrnice pro děrování vstupních informací při výpočtu projektu týlových, tankového a automobilního technického zabezpečení a dělostřeleckého vyzbrojování“.

Tyto směrnice obsahují návod a vzor pro děrování vstupních informací u jednotlivých týlových úloh.

Směrnice mají trvalou platnost a jsou upraveny tak, že můžeme do nich vkládat směrnice pro nové projekty a

naopak vyjímát směrnice těch projektů které zastaraly.

Směrnice pro obsluhu SAPO a přípravnou dat jsme po stránce orientační upravili tak, aby umožňovaly rychlé vyhledání příslušné úlohy.

Se zřetelem k maximálnímu krácení potřebných dohodů každý projekt jsme označili krátkým lehce zapamatovatelným krycím pracovním názvem.

Zvláštní pozornost jsme věnovali přípravě dispečerského stanoviště výpočetního střediska. Na podkladě poznatků a zkušeností ze cvičení můžeme říci, že je to v rámci skupiny MAV jedna z nejdůležitějších funkcí, která zabezpečuje plynulost práce SAPO a dodávání požadovaných týlových úloh v potřebném čase.

V průběhu cvičení měl dispečer dispečink LD-15, se kterým byl spojen s hlavními uživateli ve štábu týlu armády a s počítačem. Dále měl telefonní spojení na skupinu MAV VS armády. Toto opatření bylo nezbytné nutné již z toho důvodu, že část týlových funkcionářů své úkoly plnila na VS. Byla to operační skupina týlu armády, skupina dělostřeleckého vyzbrojování, tankového a automobilního technického zabezpečení. Spojení mu umožňovalo potřebné odhadnutí zatížení počítače, poněvadž uživatelé na vyžádání oznamovali požadavky na dobu výpočtu a rozsah úloh.

Sám měl k dispozici přehled využívaného projektového díla, kde byly uvedeny orientační normy pro vyděrování vstupní informace a průměrná doba výpočtu. Takovým způsobem řídil práci děroven — stanovením doby jejich pohotovosti pro plnění úkolů a jejich plynulý chod. Ve svém dispečerském deníku měl trvalý přehled o tom, která úloha se počítá.

Mimo přehledu časových norem pro děrování vstupních informací a přehledu doby pro výpočet jednotlivých úloh jsme na podkladě rozhodnutí náčelníka štábu týlu armády stanovili i pořadí důležitosti jednotlivých úloh se zřetelem k jejich významu pro plánování, organizaci a řízení týlového zabezpečení armádní operace a se zřetelem k jejich vlivu na metodiku práce štábu týlu.

V průběhu cvičení jsme využili celkem 15 projektů. Projektové dílo na úseku týlového zabezpečení pokrývá prozatím oblast dopravně zásobovací, oblast tankového a automobilního technického zabezpečení a dělostřeleckého vyzbrojování. Projektové dílo, které v rámci týlových štábů využíváme, umožňuje ve velmi krátké době zpracování řady variant a tím i naléztí optimální řešení.

Jejich efektivnost byla pak pozorována zejména z hlediska časového zisku, i když to je pouze jedno dílčí kritérium z celé řady dalších, jako je např. získaný rozsah informací, jejich objektivnost atd.

Vlastní efekt pak ovlivňuje i sám rozsah vstupních informací ve vztahu k rozsahu informací výstupních, přičemž úloha je tím efektivnější, čím je rozsah vstupních informací menší a výstupních větší.

U úloh využívaných v průběhu cvičení u štábu týlu armády dosáhl časový efekt trojnásobku.

Značný vliv na stupeň efektivnosti při strojovém zpracování úloh má dosud ruční děrování informací, které jsou u týlových úloh rozsáhlé a potřebují proto značně dlouhou dobu, zatím co vlastní výpočet se řádově rovná několika minutám, nebo několika desítkám minut.

Na cvičení „MORAVA-73“ jsme zařadili k základním zkušebním úkolům experimentální ověření možnosti využití mobilní výpočetní techniky v sestavě TVS armády. Tento úkol byl pro štáb týlu armády velmi náročný, poněvadž štáb týlu neměl tuto techniku dosud k dispozici a dále i proto, že s touto technikou nebyl dosud při žádném cvičení realizován tak rozsáhlý manévru, jaký se předpokládal v průběhu cvičení „MORAVA-73“. Mimo to jsme zabezpečili trvalé spojení a pohotovost k řešení úloh pomocí výpočetní techniky. V průběhu cvičení jsme zjistili, že výpočetní technika „PŘÍPRAVA-II“ se při řešení týlových úloh osvědčila a že její trvalé začlenění na TVS je plně opodstatněné a potřebné.

Přitom se zřetelně k možnostem manévru těchto prostředků jsme zjistili, že ke svinutí SAPO včetně odmaskování a zaujetí místa v sestavě pro přesun je v průměru zapotřebí 2 hodin 30 minut. Po dosažení prostoru rozvinutí jsme počítač uvedli do připravenosti k výpočtům maximálně rovněž za 2 hodiny 30 minut a pro zahájení provozu po rozvinutí je zapotřebí celkem 90 minut, z čehož 30 minut na klimatizaci a 60 minut na testování.

Při přesunech jsme dosahovali průměrné tempo ve dne 40 km/h a v noci 30 km/h. Vážnou otázkou v podmínkách manévru zůstával problém zabezpečit nepřetržitou pohotovost výpočetní techniky.

Za tím účelem jsme zabezpečili zdvojení funkce výpočetní techniky a to pomocí stacionární výpočetní techniky ZPA 600, která byla ve vybraném stacionární výpočetním středisku.

I když stacionární ZPA 600 umožňuje vzhledem ke svým technickým možnostem řešit rozsáhlejší úlohy než mobilní počítač „PŘÍPRAVA-II“, přesto časový efekt silně snižuje celá řada operací, které u mobilního počítače v sestavě týlu odpadají.

K odstranění negativních jevů v oblasti časové efektivnosti na úseku vztahu kvantity vstupní informace ke kvantitě informace výstupní, na úseku vztahu rutinního děrování vstupní informace k práci výpočetní techniky a na úseku vztahu výpočetní techniky mobilní a stacionární je účelné využívat pro řešení týlové problematiky souborů integrovaných týlových úloh, ovládaných společným řídicím programem a využívajících společné účelové banky dat, při čemž došlo k podstatnému snížení vstupních informací ve vztahu k informacím výstupním, snížil by se v podstatě míře rozsah rutinní práce, spojené s děrováním vstupních informací a využitím mobilních výpočetních automatů. Např. C-261 ve spojení s mobilní výpočetní technikou můžeme snížit ve vybraných oblastech ty časové ztráty, které sebou přináší propojení s výpočetní technikou stacionární. Využitím mobilní střední mechanizace (C-261) současně vytvoříme příznivější podmínky pro práci mobilního počítače a to zejména ve dvou směrech. Jednak můžeme mobilní počítač přednostně využít k řešení významných úloh s větším rozsahem, které na mobilní střední výpočetní technice řešit nelze, dále strojově získat řadu informací, které využijeme jako informace vstupní pro mobilní počítač. Mobilní střední mechanizace C-261 byla v průběhu cvičení „MORAVA-73“ prozatím využita pouze v rámci týlu svazku. Pomocí střední mechanizace byly ve prospěch týlu svazků řešeny čtyři úlohy a to z oblasti zásobování proviantem, pohonnými hmotami a municí.

Celkem v průběhu cvičení jsme pomocí mobilní střední mechanizace řešili 41 úloh, jejichž časová efektivnost ve vztahu k rutinnímu zpracování byla 3—6krát vyšší.

Závěr

Efektivní využití prostředků moderního velení a řízení závisí především na tom, jak řídicí funkcionáři správně pochopí a ocení jejich význam pro zefektivnění práce svých štábů, jak náročně je řídí, využívají a vyžadují jejich využití u ostatních součástí svých štábů.

Významnou skutečností je i to, že největší efekt při tvorbě a realizaci projek-

tového díla jsme dosahovali především tam, kde na jeho tvorbě se od samého počátku podílí přímo uživatelé, poněvadž jedině tak lze respektovat všechny požadavky, které potom týlové štáby při praktickém využívání potřebují.

Jak poznatky a zkušenosti v průběhu cvičení „MORAVA-73“ ukázaly, bude k postupným kvalitativním změnám v metodice práce týlových štábů docházet především tam, kde všichni uživatelé zvládnou dokonale možnosti prostředků MAV.

Kvalitativní změny v metodice týlových štábů, vzhledem k současné úrovni vývoje materiálně technické základny a projektového díla, nelze v první etapě spatřovat v ekonomice sil, které v týlovém štábu pracují, ale změny najdou především svůj výraz v postupném snižování doby nezbytné pro operativní činnost a ve zvěšování doby potřebné pro bezprostřední řízení týlových svazků, útvarů, útavů a zařízení.

Další úspěšný předpoklad pro zkvalitnění práce týlových štábů při využívání prostředků MAV je v trvalé součinnosti organických skupin MAV s týlovými štáby a to jak v polní, tak v mírové

praxi. Trvalá součinnost by měla nalézt svůj výraz i v tom, že týlové štáby si budou metodicky připravovat ty prvky organických skupin MAV, které budou v jejich sestavě trvale zařazeny. Proto je třeba vytvářet i předpoklady pro kádrovou stabilitu těchto prvků.

Poznatky a zkušenosti ze cvičení „MORAVA-73“ ukázaly i na to, že příprava týlových štábů k využívání prostředků MAV nemůže být již záležitostí nárazovou, ale že je třeba přistoupit v rámci jejich odborné přípravy k soustavnému školení, které bychom měli zařadit do plánů velitelské přípravy.

Důležitým předpokladem pro rychlý rozvoj MAV v rámci týlových štábů zůstává i nutnost zakončit rozpracovanou formalizovanou dokumentaci a zabezpečení týlových štábů takovými prostředky spojení, které by umožnily přejít od autonomních automatizovaných prvků na jednotlivých stupních velení k vytvoření celého automatizovaného týlového pod-systému. Tyto první hlubší poznatky a zkušenosti vytvořily u týlových štábů potřebné předpoklady pro další rozvoj MAV.